

TAUSTASELVITYS SIDOSRYHMIEN ROOLISTA KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN UUDESSA MANDAATISSA

Jaana Vormisto ja Elina Tran-Nguyen

FIANT Consulting Oy

6.9.2019

Sisältö

1. Johdanto _____	2
2. Yhteenvedo sidosryhmäkeskustelujen tuloksista _____	3
3. Suositukset _____	6
4. Sidosryhmäkeskustelujen yhteenvedot _____	7
4.1 Elinkeinopoliittiset toimijat _____	7
4.2 Järjestöt _____	9
4.3 Ministeriöt _____	12
4.4 Tutkijat/UNIPID _____	14
Liitteet _____	16
Liite 1: Toimeksianto _____	16
Liite 2. Sidosryhmäkeskustelujen aikataulu ja osallistujat _____	18

1. Johdanto

Tämän KPT:n uutta mandaattia (2020-2023) sidosryhmien osalta taustoittavan selvityksen tavoitteena on ollut kartoittaa KPT:n eri sidosryhmien näkemyksiä sen toiminnan painotuksista ja kehittämistarpeista tulevalla kaudella ja esittää niiden pohjalta suosituksia KPT:n toiminnan kehittämisen tueksi. Samalla sen tarkoituksena on ollut sitouttaa sidosryhmiä toimikunnan työhön. Toimeksiannon kuvaus löytyy raportin liitteestä 1.

Selvitys pohjautuu elinkeinopoliittisten toimijoiden, järjestöjen, ministeriöiden sekä akateemisten tutkijoiden edustajien kanssa kesä- ja elokuussa 2019 pidettyihin, kestoltaan noin kaksituntisiin sidosryhmäkeskusteluihin. Keskusteluihin osallistui yhteensä 24 henkilöä, jotka ovat toimineet KPT:n varsinaisina jäseninä, asiantuntijajäseninä tai varajäseninä tai edustavat heidän taustaorganisaatioitaan. Jokaisen sidosryhmäkeskustelun alussa KPT:n pääsihteeri Marikki Stocchetti kävi taustoittamassa lyhyesti selvityksen tarkoitusta. Tarkemmat tiedot sidosryhmäkeskusteluiden ajankohdista ja osallistujista löytyy raportin liitteestä 2.

Sidosryhmäkeskusteluissa käsiteltiin seuraavia toimeksiannossa määriteltyjä kysymyksiä:

a) KPT:n toiminnan kehittäminen:

- Mitä aiheita KPT:n tulisi käsitellä seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen tavoitteiden osalta?
- Millaisiin konkreettisiin tavoitteisiin kunkin sidosryhmän osalta tulisi päästä?
- Miten KPT:n työtapaja tulisi uudistaa näiden valossa?

b) Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan:

- Edustautuminen uudessa KPT:ssä: keiden tulisi olla mukana kustakin sidosryhmästä?
- Miten taustaorganisaatioita voitaisiin laajemmin sitouttaa KPT:n työhön kehityspoliittikan ja kestävän kehityksen edistämiseksi? Miten varmistetaan, että KPT:n jäsenet sitouttavat edustamaansa ryhmää KPT:n työhön?
- Miten toimikunta palvelisi parhaiten kutakin sidosryhmää?

Raportin toinen luku sisältää yhteenvedon sidosryhmäkeskustelujen tuloksista painotuksen ollessa eri sidosryhmiä yhdistävissä näkemyksissä. Kolmas luku sisältää sidosryhmäkeskustelujen pohjalta tehtyjä suosituksia KPT:n toiminnan jatkokehittämisen tueksi. Raportin viimeisessä osiossa on sidosryhmäkohtaiset yhteenvedot käydyistä keskusteluista.

2. Yhteenveto sidosryhmäkeskustelujen tuloksista

KPT:n toiminnan kehittäminen

a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta

Eri sidosryhmäkeskusteluissa esille nostetut aiheet heijastelevat luonnollisesti osallistujien ja heidän sidosryhmiensä toiminnan fokusta. Esimerkiksi elinkeinopoliittiset toimijat painottivat yritysten roolia kehityspoliitikassa ja sen toimeenpanossa, tutkijat nostivat esille tutkimustiedon hyödyntämisen, järjestöedustajat puolestaan järjestöjensä temaattisia prioriteetteja jne. Toisaalta samoja kysymyksiä saatettiin tarkastella eri näkökulmista. Esimerkiksi kun elinkeinopoliittisten toimijoiden ja ministeriöiden sidosryhmäkeskusteluissa painottui yritysten osallistumisen ja osaamisen hyödyntämisen edistäminen, kiinnitettiin järjestöjen sidosryhmäkeskustelussa huomiota yritysten osallistumisen reunaehtoihin. Tämä aiheiden ja näkökulmien moninaisuus osoittaa, että eri sidosryhmillä on toisiaan täydentävä rooli KPT:ssa.

Toistuvasti esille nousseista aiheista ilmastonmuutos sekä Afrikka-strategia ja -yhteistyö nousivat esille kaikissa neljässä sidosryhmäkeskustelussa. Lisäksi kaikissa keskusteluissa nostettiin esille kehitysrahoitukseen liittyviä asioita, joskin eri näkökulmista¹. Alla olevassa taulukossa näkyy useammassa kuin yhdessä sidosryhmäkeskustelussa esille nousseet aiheet.

Aihe	Sidosryhmä			
	Elinkeinopoliittiset toimijat	Järjestöt	Ministeriöt	Tutkijat
Afrikka-strategia ja -yhteistyö				
Ilmastonmuutos				
Erilaisia kehitysrahoitukseen liittyviä näkökulmia				
Yritysten rooli kehitysyhteistyössä				
Globaalipolitiikan näkökulma				
Ihmisoikeudet ja demokratia				
Nexus-ajattelu				
Rauha				
Koulutus ja oppiminen				
Kehitysyhteistyön pitkäjänteisyys ja vaikuttavuuden seuranta				

¹ Elinkeinopoliittisten toimijoiden keskustelussa nousi esille tarve vahvistaa yhteistyötä eri rahoitusinstrumenttien ja toimijoiden välillä, laajentaa kehitysyhteistyön rahoitus pohjaa ja etsiä uusia rahoitusmalleja. Järjestöjen keskustelussa nousi esille kehitysyhteistyömäärärahojen seuranta ja ministeriöiden keskustelussa ympäristörahoituksen laskun pysäyttäminen. Tutkijat puolestaan nostivat esille tutkimustiedon hyödyntämiseen kehitysyhteistyössä liittyvän rahoituksen.

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

Kysymys KPT:n toiminnalle asetettavista konkreettisista tavoitteista koettiin keskusteluissa vaikeaksi. Tavoitteiden määrittely nähtiin mielekkäämmäksi prosessin myöhemmässä vaiheessa, jolloin toiminnan tarkempi fokus olisi jo määritelty. Tavoitteisiin liittyvissä keskusteluissa toisaalta jatkettiin KPT:n agendalle toivottujen aiheiden käsittelyä, toisaalta niissä painottuivat KPT:n rooli ja työskentelytavat.

Kaikkien ryhmien keskusteluissa nousi esille KPT:n merkitys eri toimijoita yhteen tuovana keskustelufoorumina ja yhteiskunnallisen keskustelun edistäjänä. Järjestöjen, ministeriöiden ja tutkijoiden sidosryhmäkeskusteluissa painotettiin erityisesti poliittisten puolueiden edustajien kanssa käytävän vuoropuhelun merkitystä ja tarvetta vahvistaa toiminnan linkityksiä heidän puolueisiinsa laajemmin. Nämä keskusteluprosessit nähtiin sellaisenaan KPT:n toiminnan tärkeinä tavoitteina.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

Etupainotteinen vaikuttaminen nousi esille elinkeinopoliittisten toimijoiden, ministeriöiden ja tutkijoiden sidosryhmäkeskusteluissa. Kaikissa keskusteluissa toivottiin KPT:lta nopeampaa ja säännöllisempää roolia ajankohtaisten kehityskysymysten esille nostajana. Tämän nähtiin tukevan erityisesti poliittisten puolueiden aktivoimista näistä kysymyksistä käytävässä keskustelussa. Pienimuotoisemmat sidosryhmiä osallistaen valmistellut ulostulot esim. policy brief –tyyppisten katsausten muodossa mahdollistaisivat samalla sidosryhmien laajemman osallistamisen ja niiden asiantuntemuksen hyödyntämisen KPT:n toiminnassa. Nykyiseen mittavaan vuosiraportointiin verrattuna, sidosryhmien edustajat voisivat osallistua näiden ulostulojen valmisteluun määrällisesti ja ajallisesti rajatummalla työpanoksella. Tämänlainen työtapojen muutos tukisikin KPT:n roolin vahvistamista aktiivisena ja kiinnostavana, eri toimijoita yhteen tuovana keskustelufoorumina.

Laajemman raportoinnin jatkokehittämiseen annettiin suosituksia erityisesti elinkeinopoliittisten toimijoiden ja järjestöjen sidosryhmäkeskusteluissa. Niissä nähtiin tärkeäksi välttää päällekkäisyyttä ulkoministeriön (UM) raportoinnin kanssa UM:n ollessa vastuussa kehitysyhteistyön tuloksellisuuden raportoinnista. Elinkeinopoliittisten toimijoiden keskustelussa KPT:n roolina raportoinnissa nähtiin suositusten ja kehittämis ehdotusten antaminen UM:lle. Järjestöjen keskustelussa ehdotettiin, että raportit keskittyisivät joihinkin erityisiin, ajankohtaisiin vaikuttavuuden osa-alueisiin, joista halutaan herättää keskustelua. Järjestöedustajat toivoivat, että raporttien suosituksia seurattaisiin pitkäjänteisesti ja että niiden laatimista ainoastaan joka toinen vuosi harkittaisiin.

Järjestöjen ja tutkijoiden sidosryhmäkeskusteluissa pohdittiin myös, minkä tulisi olla KPT:n ns. kotiorganisaatio sen toimiessa tällä hetkellä UM:n yhteydessä. Esille nousi mahdollisuus sijoittaa KPT eduskunnan tai VNK:n yhteyteen mm. toiminnan riippumattomuuden turvaamiseksi. Järjestöedustajien keskustelussa nousi esille myös KPT:n tällä hetkellä rajalliset taloudelliset ja henkilöstöresurssit.

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan**a) Edustautuminen uudessa KPT:ssä**

Eri sidosryhmäkeskusteluissa nostettiin esille uusia organisaatioita, joilla tulisi olla edustus KPT:ssä, mutta samanaikaisesti ymmärrettiin, ettei KPT:n kokoa tulisi paisuttaa liian suureksi. Järjestöjen keskustelussa pohdittiin mahdollisuuksia osallistaa laajempaa toimijakuntaa KPT:n toimintaan temaattisen työryhmätyöskentelyn avulla ilman, että kaikkien tarvitsisi olla KPT:n

jäseniä. Tutkijoiden ryhmässä UNIPIDin varsinaisen jäsenyyden jatkamisen lisäksi toivottiin tutkijoiden osallistamisen vahvistamista asiantuntijajäsenyyksien avulla. Elinkeinopoliittisten toimijoiden keskustelussa nostettiin esille tarve hyödyntää esim. toimialajärjestöjen ja yritysten asiantuntemusta KPT:ssa, vaikeivät nämä suoraan sen jäseniä olekaan.

Järjestöjen sidosryhmäkeskustelussa nousi esille tarve selkeämmin määritellä kriteerit KPT:n jäsenistön valinnalle. Tämä kysymys lienee erityisen tärkeä juuri järjestöille ottaen huomioon järjestötoimijoiden suuren määrän ja moninaisuuden.

b) Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön

Tiedonkulun vahvistamisen tarve taustaorganisaatioiden sisällä ja siihen liittyvät käytännön toimet nousivat esille erityisesti tutkijoiden, ministeriöiden sekä elinkeinopoliittisten toimijoiden sidosryhmäkeskusteluissa. KPT:n toiminnan suunnitelmallisuuden ja teemojen valinnan nähtiin tukevan taustaorganisaatioiden laajempaa osallistamista erityisesti järjestöjen, ministeriöiden ja tutkijoiden keskusteluissa.

c) Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?

Eri sidosryhmien ajatukset siitä, miten KPT palvelisi niitä parhaiten, heijastelivat kunkin sidosryhmän sisällöllisiä ja toiminnallisia painotuksia. Esim. elinkeinopoliittiset toimijat painottivat KPT:n roolia yritysten osallistamisessa sekä kehityspoliittikan ja vienninedistämisnäkökulmien yhteensovittamisen edistämiseksi erityisesti Afrikka-yhteistyössä, ja tutkijoiden keskustelussa painotus oli KPT:n ja tutkijoiden välisessä yhteistyössä liittyen erityisesti tutkimustiedon hyödyntämiseen KPT:n toiminnassa. Ministeriöt ja järjestöt kummatkin painottivat KPT:n merkitystä keskustelufoorumina, jossa poliittisten puolueiden edustajilla on tärkeä rooli.

3. Suositukset

- KPT:n tulisi jatkossakin tehdä pitkäjänteistä työtä kehityspoliitiikan ja sen vaikuttavuuden seurannassa. Samanaikaisesti sen tulisi kuitenkin kehittää kykyään tarttua nopeammin ajankohtaisiin kysymyksiin, jotka linkittävät globaalin vastuun ja kehityspoliitiikan teemoja myös Suomen kontekstiin. Tämä edellyttää muutoksia työskentelytavoissa. Olisi hyvä pohtia, miten mittavaa seurantaraportointia voitaisiin keventää samalla ottaen käyttöön esim. uudentyypisiä kevyempiä temaattisia katsauksia.
- KPT:n roolin keskustelun herättäjänä tulisi keskittyä ensisijaisesti siihen, että se tarjoaa aktiivisen foorumin jäsenilleen ja heidän sidosryhmilleen käydä elävää vuoropuhelua keskeisistä, ajankohtaisista globaalin vastuun ja kehityspoliitiikan kysymyksistä. Laajemman yhteiskunnallisen keskustelun herättämisessä KPT:n jäsenillä ja heidän sidosryhmillään tulisi olla keskeinen rooli.
- KPT:n tulisi vahvistaa sen erityistä lisäarvoa foorumina, joka tuo myös poliittisten puolueiden edustajat mukaan globaalista vastuusta ja kehityspoliitikasta käytävään keskusteluun. Heidän osallistumisestaan KPT:n toimintaan tulisi pyrkiä aktivoimaan, jotta he edistäisivät KPT:n agendaa myös omien puolueidensa sisällä. Poliitikkojen kiinnostuksen herättämisen kannalta olisi tärkeää, että globaalin vastuun ja kehityspoliitiikan kysymykset linkitettäisiin Suomen kontekstissa ajankohtaisiin asioihin kuten maahanmuuttokysymyksiin ja ilmastonmuutokseen. Tässä työssä lyhyet *policy brief* –tyyppiset katsaukset olisivat hyvä työkalu.
- Kriteerit, joiden mukaan KPT:n jäsenet ja asiantuntijajäsenet nimetään, tulisi määritellä läpinäkyvästi. Eri sidosryhmien kattava ja monipuolinen asiantuntemus on merkittävä voimavara, jonka hyödyntämistä KPT:n kannattaa vahvistaa sidosryhmien laajalla osallistamisella toimintaansa. Tämä ei tarkoita sitä, että KPT:n jäsenmäärää tulisi välttämättä laajentaa, vaan että sidosryhmien asiantuntijoiden laajempaan osallistumiseen kehitettäisiin muita kevyitä mekanismeja (esim. lyhytaikaiset temaattiset työryhmät).
- KPT:n toimintaa edelleen kehitettäessä on tärkeää varmistaa, että toiminnalle turvataan riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit.

4. Sidosryhmäkeskustelujen yhteenvedot

4.1 Elinkeinopoliittiset toimijat

KPT:n toiminnan kehittäminen

a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta

Keskustelussa nousi esille seuraavanlaisia **sisältöteemoja**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- ruokaturvan varmistaminen globaalilla tasolla perustavanlaatuisena kehityshaasteena.
- suomalaisen metsäosaamisen hyödyntämisen turvaaminen metsäkatoon vastaamisessa.
- kehitysmaiden kapasiteetin ja osaamisen vahvistaminen yksityissektorin toimintaympäristön parantamiseksi.
- työpaikkojen lisäämisen edistäminen kehitysmaissa veropohjan ja siten kehitysmaiden taloudellisen riippumattomuuden vahvistamiseksi.
- ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, ml. ruokaturva.
- vesiala ja sen kautta mahdollisuus edistää eri toimijoiden yhteistyötä.
- Afriikka-ohjelman kehittäminen ja toimeenpano elinkeinoelämää osallistaen ja huomioiden tarpeen vahvistaa kauppayhteistyön ulottuvuutta.
- muuttoliikkeeseen vaikuttaminen sen sekä köyhyyden juurisyihin tarttumalla.

Keskustelussa nousi esille myös seuraavanlaisia **kehitysyhteistyöinstrumentteihin ja -mekanismeihin liittyviä aiheita**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- kehitysyhteistyöhankkeiden suunnittelun vahvistamiseen tulisi panostaa suhteessa eri tasoilla toteutettavien tilintarkastusten nykyisellään hyvinkin raskaaseen resurssointiin.
- innovatiivisten aloitteiden edistäminen riskiajattelua muuttamalla, jotta kehitysyhteistyössä pystyttäisiin kehittämään uusia asioita vanhojen lähestymistapojen toiston ja laajentamisen rinnalla.
- yhteistyö eri rahoitusinstrumenttien ja toimijoiden välillä ja konkreettisten tapojen löytämiseksi niiden välisten synergioiden vahvistamisessa.
- kehitysyhteistyön rahoituspohjan laajentaminen siten, että yksityissektorin toimijat otetaan vahvemmin mukaan. Samanaikaisesti kehitysyhteistyökentän sirpaleisuuden vähentäminen etsimällä uusia rahoitusmalleja (pooling), kuten esim. keskusteluissa ollut SDG-rahasto, jossa eri ministeriöt sijoittaisivat rahastoon, johon pyritään saamaan mukaan muita rahoittajia, kuten eläkerahastoja.
- suomalaisen, erityisesti yritysten osaamisen hyödyntämisen edistäminen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa. Ottaen huomioon suomalaisyritysten pienen koon tulisi panostaa eri toimijoiden yhteistyöhön.
- yritystoiminnan kehitysvaikuttavuuden käsitteen ja arvioinnin kirkastaminen.

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

KPT:n tehtävänä on seurata hallituksen linjauksia, ja tehdä matkan varrella arviointia niiden toimeenpanosta. Esim. kehitysrahoituksen kohdistamisessa on ollut suurta vaihtelua, milloin varoja on kanavoitu enemmän Finnfundille, milloin järjestöille. KPT:n tulisi olla kokoava foorumi, joka toisi eri toimijat yhteen. Eri elinkeinopoliittisten toimijoiden on esimerkiksi Afriikka-

strategiaan liittyvissä kysymyksissä mahdollisuus saada KPT:n kautta vahvemmin yhdessä äänensä kuuluville.

Keskustelussa nousi esille KPT:n rooli uusien yritysten mukaan saamisen edistämässä. Kehityspoliittisten tavoitteiden edistämisen saralla on yrityksille paljon mahdollisuuksia, mutta niillä on vaikeuksia ja vähän uskallusta lähteä mukaan. Tällä hetkellä käytössä on vain pieni osa yritysten potentiaalista. Pohjoismaista ja EU-yhteistyötä pienille ja mikroyrityksille sekä isojen suomalaisyritysten kykyä ottaa mukaan pienempiä suomalaisyrityksiä tulisi edistää. Näiden mahdollisuuksien konkretisointi ja näkyväksi tekeminen pienille yrityksille tulisi asettaa tavoitteeksi. Lisäksi tulisi pohtia, minkälaisin käytännön toimenpitein (esim. perustamalla tähän erikoistunut keskus) voitaisiin vahvistaa potentiaalisten yritysten etsimistä.

Uusien yritystoimijoiden mukaan saamisen rinnalla tulisi vahvistaa nykyisen yritystoimijajoukon ja heidän hankkeidensa laajentamista mittavampien kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi. Lisäksi KPT:n tulisi edistää yritysten toiminnan vastuullisuuden varmistamista kehitysmaolosuhteissa, joissa toimintaympäristö ei ole samalla tavalla säädelty kuin Suomen kontekstissa.

Yritysten toteuttamien ratkaisujen vaikuttavuudesta on paljon esimerkkejä esim. Finnfundin rahoittamissa hankkeissa. Näitä esimerkkejä olisi syytä tuoda paremmin esille keskusteluissa, ja samalla on kirkastettava, mitä vaikuttavuudella tarkoitetaan ja kenen lähtökohdista toivotut vaikutukset määritellään paikallistarpeiden ollessa keskiössä. Yritykset tarvitsevat myös työkaluja vaikuttavuutensa seurantaan.

Esille nousi myös tarve edistää kehitysmaiden oman elinkeinopolitiikan tukemista ja tähän sopivien instrumenttien kehittämistä, missä pohjoismaisesta yhteistyöstä olisi hyötyä.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

Keskustelussa todettiin, että KPT on politiikkatason foorumi, jonka tulisi toiminnassaan keskittyä prosesseissa etupainotteisesti sellaisiin vaiheisiin, joissa voi vaikuttaa (esim. kehityspoliittisen ohjelman laatiminen). Lisäksi se voisi järjestää seminaareja tai käytännönläheisiä keskustelufoorumeita, joissa käsiteltäisiin kehityspoliittikkaan liittyviä aiheita, kuten esim. miten kehitysyhteistyöhankkeita voidaan toteuttaa paremmin, miten voitaisiin lisätä julkisen ja yksityissektorin välistä yhteistyötä, ja miten yritykset pääsisivät paremmin osallistumaan kehityspoliittikan toteutukseen ja saisivat siinä paremmin ääntänsä kuuluville.

Raportoinnissa nähtiin tärkeäksi välttää päällekkäisyyttä ulkoministeriön (UM) raportoinnin kanssa. UM:n nähtiin olevan vastuussa kehitysyhteistyön tuloksellisuuden raportoinnista, kun taas KPT:n rooli olisi antaa suosituksia ja kehittämisehdotuksia ministeriölle. Keskustelussa nousi esille tarve vahvistaa ulospäin suuntautuvaa viestintää. Esim. KPT:n raportit tulisi tulkita kansanedustajille ja mm. yrityksille näille tahoille sopivassa muodossa, jotta ne tulisivat laajemmin hyödynnetyiksi.

Keskustelussa nostettiin esille myös KPT:n mahdollinen rooli kokonais kuvan hahmottamisessa kehityssektorin pirstaleisuuden vähentämiseksi sekä KPT:n toiminnan linkittäminen Business with Impact -ohjelmaan. Lisäksi SY:n, EK:n ja Kauppakamarin toivottiin ottavan aktiivisen roolin yrittäjien osallistumisen edistämässä alkaneella hallituskaudella.

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan

a) Edustautuminen uudessa KPT:ssä

Finnfund ei ole ollut KPT:ssä, mutta on käynyt KPT:n tilaisuuksissa esittelemässä asioita. Nyt Finnfund olisi kiinnostunut osallistumaan KPT:n toimintaan vahvemmin. Keskustelussa todettiin, että yritystoiminnan kannalta mukana olisi tärkeää olla Suomen suurimmat toimijat, joita

olisivat Finnfund rahoittajan roolissa ja Kirkon ulkomaanapu yrittäjyyden edistämässä ja investointitoimintansa myötä.

Keskustelussa painotettiin toimialajärjestöjen merkitystä substanssiosaajina, jotka tuntevat paikalliset yritykset. Toimialajärjestöt olisikin hyvä linkittää toimialakohtaisiin hankkeisiin. Keskustelussa taustaorganisaatioiden laajemmasta sitouttamisesta KPT:n toimintaan painotettiin eri toimijoiden (ml. Finnfund, Finnpartnership, SY, UM) yhteistyötä suomalaisyritysten mobilisoinnissa. Esille nousi SY:n, Finnfundin ja Finnpartnershipin kokeilu maakuntiin jalkautumisesta, jossa SY:n paikalliset verkostot olivat tärkeässä roolissa osallistujien mobilisoinnissa. Myös BEAMin rooli yritysten mukaan saamisessa nostettiin esille. Samanaikaisesti painotettiin yritysten tarvetta saada suoraa tukea juuri omaan liiketoimintaan liittyvissä kysymyksissä esim. erilaisten tapaamisten yhteydessä yleisen ohjelman rinnalla.

b) Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön

Keskustelussa taustaorganisaation sitouttamisesta KPT:n toimintaan esille nousi kysymyksiä siitä, mitä taustaorganisaatiolla tarkoitetaan, ja mihin niitä käytännössä halutaan sitouttaa. Tiedonkulun varmistaminen organisaatioiden sisällä nähtiin tärkeäksi.

SY:ssä on organisaatiota osallistettu vuosiarviointiprosesseihin. Lisäksi arvioinnin tuloksia on jaettu jäsenyrityksille. SY:llä on omat tiedotuskanavansa, ja keskustuomiston lisäksi sillä on 4000 luottamusmiehen verkosto voimavarana. Jos KPT:n kautta saadaan tietoa, siitä voidaan tehdä uutisia tai nostaa se esille esim. blogissa tai Facebookissa.

c) Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?

Keskustelussa todettiin, että tähän mennessä kehityskysymykset ovat olleet heikommin resursoituna esim. SY:n ja EK:n toiminnassa. Afrikka-kysymykset ovat kuitenkin yhä vahvemmin erityisesti EK:n agendalle, ja KPT nähtiin foorumiksi, jolla Afrikka-yhteistyöstä voisi käydä perustavanlaatuisen yhteiskeskustelun. Keskustelussa nousi esille KPT:n rooli suodattaa sekä kehityspoliitikan että vienninedistämisen näkökulmat yhteen Afrikka-kysymyksissä. Yritysten mukaan tuominen keskusteluihin kokemusten jakajina nousi myös esille. Tärkeänä nähtiin, että KPT nostaisi esille Afrikasta myös faktoja myönteisestä kehityksestä, jota on tapahtunut.

Lisäksi keskustelussa nostettiin esille tarve miettiä tarkemmin yhteistyötä Kestävän kehityksen toimikunnan (KeKe) kanssa tämän tuodessa KPT:n työn laajemman toimijaryhmän käyttöön.

4.2 Järjestöt

KPT:n toiminnan kehittäminen

a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta

Keskustelussa nousi esille seuraavanlaisia **sisältöteemoja**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- kestävän kehityksen tavoite 16 (rauhanomaiset yhteiskunnat) ja konfliktien ja kehityksen välinen suhde sekä tähän asiakokonaisuuteen sisältyvät aratkin kysymykset kuten kansainvälinen asekauppa: näissä kysymyksissä KPT voisi tehdä kansainvälistä yhteistyötä KPT:ta vastaavien muiden maiden toimijoiden kanssa, jotka käsittelevät näitä aiheita.
- ihmisoikeudet sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kapenevan tilan puolustaminen, sekä myös näihin liittyen kansainvälisen järjestelmän viitekehykset ja tavoitteet, ml. asevientien ja aseriisuntaan liittyvä sääntely, ihmisoikeudet, sekä Agenda 2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet.

- Afriikka-strategian kehittäminen sekä sen toimeenpano ministeriöissä.
- eriarvoisuuden vähentämiseen tarttuminen poliittisemmin. Tähän temaattiseen kokonaisuuteen voisi sisältyä arviointi, miten kehityspoliitiikka tavoittaa kaikkein köyhimmässä asemassa olevat (pro-poor policies) esim. yritysten roolin vahvistuessa sen toteutuksessa.
- Nexus-ajattelu, joka tuo yhteen kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun.
- ilmastonmuutos ja oikeudenmukaisuus.
- Suomen politiikkakoherenssi ml. kauppaa- ja kehityspoliitiikan johdonmukaisuus.
- lasten ja naisten oikeudet ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys sekä koulutus.
- kehityspoliitiikan pysyvä perusta, joka ei ole sidottu yksittäisiin hallituskausiin.

Keskustelussa nousi esille seuraavanlaisia **kehitysyhteistyöinstrumentteihin ja -mekanismeihin liittyviä aiheita**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- eri toimijoiden ml. yritysten, järjestöjen ja suurten rahoittajien roolin ja lisäarvon kirkastaminen kehitysyhteistyössä.
- kehitysyhteistyön määrärahojen seuranta.
- kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden seuranta.

Kehityspoliitiikan toimeenpanon ja etenkin sen vaikuttavuuden seuranta on edelleen keskeinen KPT:n tehtävä. KPT:n ei kuitenkaan tulisi ainoastaan keskittyä kehitysyhteistyöhön ja UM-vetoiseen kehityspoliitiikkaan, vaan sen tulisi nostaa kehityskysymysten käsittely globaalien politiikan tasolle (esim. Agenda2030 antaman viitekehyksen alla). Näin KPT linkittyisi poikkisektoraaliseen poliittiseen keskusteluun Suomen kontekstissa (esim. asevient- tai pakolaiskysymyksissä), mikä voisi herättää myös enemmän kiinnostusta poliitikoissa tarjoten foorumin eri toimijoiden väliselle elävälle vuoropuhelulle.

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

KPT:n keskeinen tehtävä on toimia napakkana vahtikoirana, joka seuraa kehityspoliitiikan toimeenpanoa ja sen vaikuttavuutta. Tämän seurantaroolin tulee säilyä, mutta sen toteutustapoja tulisi päivittää siten, että KPT pystyy aiempaa vahvemmin tuomaan asiantuntijajäsentensä sekä kansainvälisten yhteyksiensä kautta globaalien politiikan ajankohtaisia kehityskysymyksiä julkiseen poliittiseen keskusteluun Suomessa. KPT:n tulisi tehdä teräviä poliittisia Suomen kehityspoliitiikkaan ja myös kehitysyhteistyörahoituksen kohdentamiseen liittyviä avauksia lyhyiden katsausten muodossa, jotka linkittävät nämä kysymykset globaalipoliitiikkaan.

KPT:n tulisi edistää kehityspoliitiikan pitkän aikavälin jatkuvuutta pitkäjänteisellä työskentelyllä sekä linkittämällä kehityskysymykset globaalipoliitiikkaan. KPT:n viimeisin seurantaraportti keskittyi juuri tähän kysymykseen.

Keskustelussa nostettiin esille vaikeus sovittaa yhteen KPT:n konsensusperiaate sekä tarve napakoittaa KPT:n sanomaa. KPT:lla nähtiin olevan tärkeä rooli foorumina, joka tuottaa tietoa ja vahvistaa ymmärrystä keskeisistä kehityspoliittisista kysymyksistä ja haasteista ja jolla poliitikot ja asiantuntijat käyvät näistä kysymyksistä aktiivista poikkisektoraalista keskustelua. Prosessi, jolla konsensukseen kannanotoissa päädytään on sellaisenaan arvokas.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

Keskustelussa pohdittiin, miten asiantuntijapohjaa ja -työskentelyä voitaisiin laajentaa ja think tank -tyylistä työskentelyä edistää KPT:n työssä huomioiden sen taloudellisten ja henkilöresurssien rajallisuuden sekä järjestöjen rajalliset resurssit osallistua työskentelyyn.

Nykyisen työvaliokuntatyöskentelyn todettiin vaativan jäseniltä mittavan panostuksen. Jos pyrkimyksenä on poliittisen keskustelun herättäminen, tulisi jäsenten konsultoinnista ja KPT:n kannanottoapereiden muodostamisesta tulla nopeampaa ja ketterämpää. Raporteissa ja muissa ulostuloissa olisi erityisen tärkeää pyrkiä herättämään kiivastakin poliittista keskustelua valituista aiheista siten, että KPT:stä tulisi poliittisia puolueita ja niiden poliitikoita aiempaa laajemmin kiinnostava foorumi.

KPT:n toiminnassa keskiössä ollutta raportointia tulisi uudistaa. Olisi tärkeää, ettei raporttien laatiminen olisi kertaluonteista, vaan niiden suosituksia seurattaisiin pitkäjänteisesti. KPT:n raporttien ei tulisi olla päällekkäisiä UM:n tulosraportoinnin kanssa, vaan niissä tulisi keskittyä joihinkin erityisiin vaikuttavuuden osa-alueisiin, joista halutaan herättää keskustelua, huomioiden myös ajankohtaisuusnäkökulman. Laajemman raportin laatimista ainoastaan joka toinen vuosi tulisi harkita. Samalla voitaisiin panostaa aiempaa vahvemmin raportoinnin pitkäaikaisen fokuksen ja prosessin suunnitteluun, sekä useampiin kevyempiin ulostuloihin ajankohtaisissa asioissa.

Tarve kasvattaa KPT:n resursseja kohtuullisesti nousi esille keskustelussa. Yhden työntekijän lisäys nykyiseen kahden työntekijän henkilöstöön olisi jo merkittävä vahvistus.

Käytiin myös lyhyt keskustelu, minkä organisaation alle KPT tulisi sijoittaa mm. riippumattomuuden turvaamiseksi, Esille nostettujen vaihtoehtojen ollessa nykyinen UM, eduskunta ja valtioneuvoston kanslia (VNK), mutta parasta vaihtoehtoa ei kuitenkaan nimetty.

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan

a) Edustautuminen uudessa KPT:ssä

KPT:n kokoonpanosta käydyssä keskustelussa nousi esille toisaalta tarve pitää varsinaisten jäsenten ryhmä riittävän pienenä, toisaalta turvata riittävä asiantuntijuus esim. laajan järjestöedustuksen avulla. Erilaisten toimijoiden ja asiantuntijoiden osallistumisen nähtiin rikastuttavan keskustelua.

Ohjelmaturkijärjestöjen ryhmä on vahvasti sitä mieltä, että niiden edustajan tulisi olla KPT:n jäsenistössä. Samanaikaisesti KPT:n jäsenyyttä edellyttää aktiivisuutta KPT:n toiminnassa, ja olisi tärkeää, että KPT:n jäsenet tekevät työtä vaikuttamistyön saralla, mitä kaikki ohjelmaturkijärjestöt eivät tee.

Läpinäkyvät kriteerit ja prosessi KPT:n jäsenistön nimeämisessä nähtiin tärkeäksi. Poliittisten puolueiden kohdalla jäsenyyttä on selkeä. Myös ministeriöiden virkamiesten osallistuminen KPT:n toimintaan nähtiin tärkeänä ministeriöiden sitouttamiseksi käsiteltäviin asioihin. Muiden tahojen jäsenyyttä ml. asiantuntijajäsenyydet tulisi kuitenkin määrittellä paremmin. Nykyisen KPT:n muodostamisen yhteydessä mukaan tuodun 'muiden sidosryhmien' ryhmän määrittelyä tulisi erityisesti tarkentaa. Varsinaisten jäsenen osallistumista KPT:n toimintaan tulisi vahvistaa nykyisestä tilanteesta, jossa kokouksissa on edustettuna eniten asiantuntijajäseniä. Samanaikaisesti on selvää, että täyden konsensuksen löytäminen KPT:n kokoonpanosta on vaikeaa.

Järjestöjen osuutta mahdollisesti 20 jäsenen KPT:ssä ei tulisi nostaa liian korkeaksi (voisi olla viisi järjestöä), vaan KPT:n toimintamallia kehittämällä esim. työvaliokunnan toimintaa muokkaamalla ja muodostamalla asiantuntijatyöryhmiä, tulisi löytää muita tapoja osallistaa järjestöjä laajemmin KPT:n toimintaan. Nämä työryhmät voisivat mm. käydä vuoropuhelua ministeriöiden kanssa asiantuntijakuulemisten muodossa.

Esille nostettiin myös KPT:n ja KeKen välinen suhde ja erityisesti KPT:n rooli tuoda globaalia kehitysnäkökulmaa KeKen toimintaan. Globalipolitiikan näkökulman vahvistaminen KeKen toiminnassa nähtiin tärkeäksi.

b) Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön

Pitkäkestoisten teemojen määrittäminen kauden alussa, vuosikohtaisten tavoitteiden määrittely ja jäsenten sitouttaminen niihin sekä työvaliokunta/työryhmyöskentelyn avaaminen laajemmalle asiantuntijajoukolle ovat tärkeitä keinoja sitouttaa järjestökenttää toiminaan aktiivisesti KPT:ssa. Sihteeristöllä tulisi olla jäsenten osallistumista fasilitoiva rooli.

c) Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?

KPT:n toiminnan linkittäminen osaksi globaalia politiikka keskustelufoorumina, johon osallistuvat laajasti erilaiset toimijat myös kehitysyhteistyöpiirien ulkopuolelta nähtiin perustavanlaatuisena lisäarvona järjestösektorille. KPT toimisi tällöin molemminpuolisesti arvokkaana kosketuspintana järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä. Samanaikaisesti painotettiin, ettei KPT:ta tulisi nähdä edunvalvontaryhmänä.

Esille nostettiin huoli poliitikkojen heikosta kiinnostuksesta ulko- ja kehityspoliitikkaa kohtaan. Tämä tulisi ottaa huomioon aihevalinnoissa, joiden tulisi olla ajankohtaisia, kiinnostusta ja keskustelua herättäviä aiheita kuten esim. pakolaisuus ja maahanmuutto osana Afrikka-strategiaa.

4.3 Ministeriöt

KPT:n toiminnan kehittäminen**a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta**

Ilmastonmuutos, sen torjuminen ja siihen varautuminen osana katastrofiriskin vähentämistä nexus-ajattelun mukaisesti eri sektoreilla ovat asioita, joiden tulee näkyä KPT:n asialistalla. Keskeistä on mm. tarkastella, miten Suomi linjaa pitkän aikavälin toimintojaan tällä saralla, ja ovatko nämä linjaukset yhdensuuntaisia EU:n, YK:n ja esim. naapurimaiden kanssa.

KPT:lla on rooli tuoda esille yleisesti globaalin vastuun teemaa, jonka kautta se pystyisi pureutumaan laaja-alaisiin globaaleihin kestävän kehityksen kysymyksiin. Tämän Agenda 2030:een sisältyvän globaalien tason tarkastelun avulla pystytään kehityspoliittisia kysymyksiä käsittelemään kokonaisvaltaisemmin huomioiden eri politiikkalohkojen väliset linkitykset ja synergiat (esim. kehityspoliitiikan linkitykset maahanmuutto- ja turvallisuuspolitiikkaan). Tämän kokonaisvaltaisuuden tulisi näkyä myös siinä, ettei köyhyyden poistamisen tavoitetta tarkasteltaisiin erillään, vaan läheisesti kytköksissä muihin kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Afrikka-strategian rakentaminen osallistavasti ja eri sidosryhmiä sitouttaen on asia, jota myös KPT:n tulisi käsitellä. Vaikka prosessissa on jo mukana toimijoita niin julkiselta kuin yksityissektorilta, olisi prosessiin tärkeää saada sitoutetuksi yhteiskunnan eri toimijoita laajemmin. On tärkeää, että Suomi pystyy erottautumaan tietyissä teemoissa muiden maiden joukosta kumppanimaille varteenotettavana ja kilpailukykyisenä yhteistyötahona. Tähän tarvitaan välineitä, joilla suomalaistoimijoita saadaan mukaan Afrikan mantereelle (mm. asiakaslähtöinen yksityissektorin instrumenttien paketointi). Teemojen valinnassa tulisi keskittyä Suomen erityisvahvuuksiin (joiden identifioinnissa tarvitaan myös itsekriittisyyttä) sekä täydentävyyteen muiden toimijoiden kanssa huomioiden. KPT:lla voisi olla rooli tällaisten kyvykkyyksien hahmottamisessa.

On tärkeää säilyttää KPT:n toiminnassa myös kehitysyhteistyöfokus Agenda 2030 tarjoamassa viitekehityksessä. KPT:n pitäisi etenkin vahtia sitä, ettei asioiden käsittely olisi sektorikohtaista, vaan huomio kiinnittyisi ilmiöihin (esim. ei koulutus, vaan oppimisen kriisi).

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

Vuoropuhelu poliittisten puolueiden edustajien kanssa nousi keskustelussa esille KPT:n tärkeänä lisäarvona, ja keskustelu poliitikkojen ja muiden jäsenten välillä nähtiin sellaisenaan yhtenä sen toiminnan tavoitteista.

Keskustelussa nousi esille myös tarve hahmottaa paremmin, mitä eri toimijat kehitysyhteistyön ja politiikan saralla tahoillaan tekevät, ja kysymys siitä, voisiko KPT toimia keskustelufoorumina eri toimijoiden keskinäisen koordinaation vahvistamiseksi esim. maatasolla.

YM:n näkökulmasta olisi tärkeää, että ympäristörahoituksen lasku pysähtyy. Ilmastorahoitus on ollut paljon esillä, mutta muuten ympäristörahoitus esim. liittyen luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, on pahasti laskussa. Ottaen huomioon, että ympäristön kestävä kehitys on edellytys kaikelle muulle kestäväälle kehitykselle, tulisi KPT:n pitää näitä kysymyksiä tasapuolisesti esillä kehitysrahoituksesta käytävässä keskustelussa.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

KPT:lta toivottiin jatkossa nopeampaa policy brief -tyyppistä analyysia keskeisistä kehityspoliittisista kysymyksistä. UM:ssä KPT:lta toivotaan konsultointitukea asioiden valmisteluvaiheessa ennemmin kuin laajoja raportteja, jotka ovat olleet enemmän jälkiarviointeja. Lisäksi KPT:n toivotaan pitävän yllä yhteiskunnallista keskustelua kehitysyhteistyöstä ja kehityspolitiikasta.

KPT:n roolin eduskunnan suuntaan toivottiin vahvistuvan. Vaikka KPT:n kaikilla jäsenillä on tärkeä rooli viestiä KPT:n työstä taustaorganisaatioissaan, erityisesti poliittisten puolueiden edustajien toivottaisiin vievän viestiä puolueisiinsa. Yleisemminkin viestinnän tehostamisen tarve nostettiin esille ajatuksen ollessa, että kaikki jäsenet nähdään viestijöinä, jotka laajentavat KPT:n kuulijakuntaa (esim. twiitein kokousten jälkeen).

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan**a) Edustautuminen uudessa KPT:ssä**

Keskustelussa siitä, kenen tulisi olla KPT:ssä edustettuna nousi esille kaksi näkökulmaa. Toisaalta esille nousi näkemys siitä, ettei toimikunnan kokoa tulisi kasvattaa liian suureksi, koska sillä voisi olla vaikutuksia keskustelun luonteeseen. Tarvittaessa KPT:n kokouksiin voidaan kuitenkin pyytää mukaan asiantuntijoita. Toisaalta esille nousi huoli siitä, että KPT:n asialistan teemat määräytyvät pitkälle jäsenistön mukaan. Ympäristöjärjestöjen puuttuminen KPT:sta on näkynyt ympäristökysymysten heikompana huomioimisena KPT:n teemavalinnoissa, mihin tulisi kiinnittää huomiota KPT:n kokoonpanossa jatkossa.

b) Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön

Keskustelussa todettiin, että asiantuntijajäsenillä on vastuu koota taustaorganisaatioistaan tarvittava asiantuntijuus KPT:n työhön. UM:ssä on paljon teemakohtaisia asiantuntijoita, jotka ovat osallistuneet kokouksiin valmistautumiseen tarvittaessa. Jos KPT:n toiminnassa ei painotus olisi niin vahvasti yhdessä isossa tiettyyn teemaan keskittyvässä raportissa, vaan KPT:ta konsultoitaisiin jo asioiden valmisteluvaiheessa, voisi osallistaminen ministeriön sisällä olla laajempaa. Sisäministeriössä on useita yksiköitä, joiden toiminta linkittyy kehityspolitiikkaan, mutta ministeriön sisäisessä koordinaatiossa näissä kysymyksissä on joskus haasteita. Ympäristöministeriössä kansainvälisten asioiden integroinnissa organisaation muuhun toimintaan on myös ollut haasteensa, vaikka edistystä on tapahtunut.

c) Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?

UM:lle KPT:n erityinen lisäarvo on siinä, että se tuo poliittiset päätöksentekijät ja muut toimijat yhteen keskustelemaan kehityspoliittisista kysymyksistä. Kansalaisjärjestöjen kanssa käytävään vuoropuheluun ministeriöllä on useita muita kanavia. UM:n kannalta toiveena on, että se saa pienillä panoksilla tukea asioiden valmistelutyöhön.

Lisäksi nostettiin esille, että viestinnän olisi hyvä tulla KPT:ltä yhden suuren raportin sijaan pienemmissä palasissa vaikka neljännesvuosittain, jolloin asiat pysyisivät jatkuvammin mielessä. Tällöin voitaisiin myös tavoittaa laajempia kohderyhmiä.

4.4 Tutkijat/UNIPID

KPT:n toiminnan kehittäminen

a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta

KPT:n olisi tärkeä käsitellä ja tuoda keskiöön demokratian ja ihmisoikeuksien teemat ja näihin liittyen valtion rooli kestävässä kehityksessä ja edistää Suomen selkeämpää profiloitumista vahvana kehityksen, demokratian, ihmisoikeuksien ja rauhan edistäjänä. Nämä teemat koettiin tärkeiksi globaalimaailman muutoksessa, jossa kansallinen itsekkyyks vahvistuu ja monenkeskinen kansainvälinen järjestelmä on kriisissä. Samanaikaisesti ne ovat jääneet viime aikoina vähemmälle huomiolle niin kehityspoliittisessa keskustelussa kuin Suomen rahoitusinstrumenteissa.

KPT:n olisi myös tärkeää kiinnittää huomiota myös tutkijoiden rooliin kehityspolitiikassa ja kehitysyhteistyössä ja siihen, mitä ovat tutkimustietoon perustuvat kehitysyhteistyöhankkeet käytännössä, ja miten kehityksessä tuotettavaa tutkimustietoa tulisi hyödyntää. Tämän tulisi näkyä myös rahoitusinstrumenteissa, kuten esim. IKI-instrumentissa, jossa nykyisin painotetaan opetusta tutkimuksen ollessa syrjässä.

Ilmastonmuutos on keskeinen teema, jonka käsittelyssä tulisi painottaa tulevien sukupolvien näkökulmaa. Tämän teeman käsittelyyn voisi saada mukaan myös opiskelijajärjestöjä yliopistoilta. Tulevien sukupolvien näkökulman tulisi näkyä myös laajemmin Agenda2030:n toimeenpanossa.

Kehitysyhteistyön pitkäjänteisyys, jatkuvuus sekä pitkän aikavälin tulosten seuranta on tärkeä teema, jonka tulisi näkyä KPT:n asialistalla myös jatkossa.

Myös gender-näkökulma nostettiin esille tärkeänä naisten ja tyttöjen painotusta kokonaisvaltaisempana teemana, jota KPT:n tulisi toiminnassaan käsitellä.

Koulutuksen ja oppimisen olisi myös tärkeä näkyä KPT:n asialistalla. Tähän teemakokonaisuuteen tulisi sisältyä oppimista tukevan laadukkaan koulutuksen rinnalla myös uuden teknologian myötä monimutkaistuvan informaation hallinta.

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

KPT voisi toimia think tankinä tai foorumina, joka edistää valituista teemoista käytävää keskustelua. Sen käytössä tulisi olla tutkijayhteisössä tuotettua tietoa, josta olisi keskusteltu tutkijoiden parissa laajemmin (ei vain yhden edustajan näkemys).

KPT voisi tehdä uusia avauksia sen sijaan, että keskittyy kommentoimaan tehtyä työtä. Nämä avaukset voisivat keskittyä johonkin konsensuksella valittuun teemaan.

Kansanedustajilla nähtiin olevan keskeinen rooli KPT:ssa, joiden aktiiviseen osallistumiseen sen toimintaan linkkinä poliittisiin puolueisiin tulisi panostaa. Konkreettiset teemat voisivat tukea poliitikkojen kiinnostuksen herättämistä.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

KPT:n toiminnassa olisi hyvä siirtää painotusta arvioinnista fokusoitujen keskustelujen foorumiksi. Erityisesti kansanedustajien osallistumista ja linkityksiä avainministereihin ja -kansanedustajiin sekä muihin korkean tason päätöksentekijöihin tulisi vahvistaa painopisteen ollessa etupainotteisessa vuoropuhelussa.

KPT:n sihteeristön toiminnan jatkuvuutta yli hallituskausien pidettiin tärkeänä toimikunnan jäsenistön vaihtuessa. Keskustelussa pohdittiin myös KPT:n "kotiorganisaatiota" ja esille nousi ehdotus KPT:n sijoittamisesta eduskunnan yhteyteen.

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan**a) Edustautuminen uudessa KPT:ssä**

UNIPIDin osallistumista KPT:n toimintaan pidettiin tärkeänä. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvien edustajien on kuitenkin vaikeaa osallistua KPT:n kokouksiin, koska kokoukset alkavat aikaisin aamulla Helsingissä. Samanaikaisesti on tärkeää, etteivät edustajat ole ainoastaan pääkaupunkiseudulta.

Keskustelussa nostettiin esille tarve saada nykyisen yhden UNIPIDin edustajan lisäksi laajentaa tutkijoiden edustusta 1-2 henkilöllä KPT:ssä. Kun UNIPIDin edustaja toimisi KPT:n varsinaisena jäsenenä, voisivat nämä muut tutkijat toimia asiantuntijajäseninä.

b) Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön

UNIPIDin toiminnan linkityksiä KPT:n työhön voisi vahvistaa siten, että UNIPIDin edustaja kertoisi toimikunnan uutisista neljännesvuosittain eri yliopistoissa järjestettävissä UNIPIDin kokouksissa. Lisäksi voisi pohtia KPT:n teemoja linkittämistä kaksipäiväisiin Doc-net –seminaareihin, joissa jatko-opiskelijat ja ohjaavat käsittelevät tutkimukseen liittyviä asioita. Myös KPT:n, UNIPIDin ja tutkijoiden kerran nelivuotiskaudella järjestettävää yhteisseminaaria tulisi harkita. Teemavalinnan merkitystä painotettiin.

Linkityksiä poliitikkojäsenten taustaorganisaatioihin voisi vahvistaa esim. KPT:n varsinaisten jäsenten tekemien puoluevierailujen avulla.

Keskustelussa nousi esille haaste saada tutkijoita mukaan tämäntyyppiseen toimintaan tutkijoiden työn painoutuessa vahvasti julkaistavien tieteellisten artikkelien kirjoittamiseen. Myös kiinnostus globaaleihin kehityskysymyksiin on heikentynyt.

c) Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?

Olisi tärkeää formalisoida säännöllinen yhteydenpito KPT:n ja tutkijoiden välillä esim. briiffien ja keskustelutilaisuuksien muodossa. Jos raporttien aiheet ovat tiedossa hyvissä ajoin tiedossa etukäteen, tutkijat voisivat tarjota tutkimustietoa ja näkökulmia raportin laatimisen tueksi. Myös KPT:n mahdollisuudet tilata tutkimusta pienelläkin rahoituksella nousi esille keskustelussa. Esille nousi kysymys UM:n teettämien selvitysten jatkosta, ja KPT:n mahdollisuuksista vaikuttaa niiden teemavalintoihin. Kaiken kaikkiaan, olisi tärkeää miettiä yhdessä sihteeristön ja työvaliokunnan kanssa, mitä tutkimustietoa tarvitaan ja missä muodossa.

KPT:n fasilitoimana tutkijoilla nähtiin olevan myös mahdollisuus oppia policy-työstä: mitä se tarkoittaa ja miten käydään vuoropuhelua viranomaistahojen kanssa. Suora yhteys esim. ulkoministeriöön on tutkijoille usein vaikeaa.

Liitteet

Liite 1: Toimeksianto

TOIMEKSIANTO: TAUSTASELVITYS SIDOSRYHMIEN ROOLISTA KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN UUDESSA MANDAATISSA

1. Tausta

Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) on parlamentaarisesti ja yhteiskunnallisesti edustava riippumaton kehityspoliittikan neuvoa-antava elin. Se luo puolueiden ja sidosryhmien yhteistä näkemystä kehityspoliittikan nousevista kysymyksistä ja tekee suosituksia valtioneuvostolle niiden toimeenpanosta. Toimikunta seuraa ja arvioi Suomen kehityspoliittisen linjauksen ja Suomen kansainvälisten sitoumusten toteutumista. Se antaa lausuntoja kehityspoliittikan ajankohtaisista kysymyksistä ja tekee vuosittain "Suomen kehityspoliittikan tila" – arvion. KPT:n arviot sisältävä konkreettisia suosituksia kehityspoliittiseen päätöksentekoon. Keskeisiä teemoja tällä kaudella ovat olleet ml. yksityissektorin kehittäminen, sukupuolten tasa-arvo ja kehitysrahoitus sekä kestävä kehityksen vaatima politiikkajohdonmukaisuus. Kestävä kehitys Agenda2030 ja Valtioneuvoston selonteko kestävä kehitys globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta (2016) liittivät KPT:n tehtävät osaksi laajempaa, pitkän aikavälin kansallista toimeenpanoa. Toimikunta tarjoaa foorumin kehityspoliittiselle keskustelulle (ml. seminaarit ja koulutus), tiedonvaihdolle ja kannanmuodostukselle. Se järjestää yleisötapahtumia ja vahvistaa yhteistyötä eri sidos- ja intressiryhmien välillä kestävä kehitys tavoitteiden edistämiseksi. Tähän liittyy myös kansallisen (ja erityisesti) parlamentaarisen keskustelun ja tiedonvälityksen (UaV, TuV) aktivoiminen.

2. Tavoite

Kyseessä on KPT:n uutta mandaattia (2020-2023) sidosryhmien osalta taustoitava selvitys. Kehityspoliittisen toimikuntaa ollaan vakinaistamassa asetuksella ensi syksynä ja samalla sen mandaattia päivitetään. Tässä yhteydessä on tärkeää kuulla, mitä mieltä toimikunnan eri sidosryhmät ovat omasta roolistaan ja tehtävistään toimikunnassa. Kestävä kehitys Agenda2030, uusi hallitusohjelma ja näiden korostama Suomen globaali vastuu ja vaikuttavuus tulevat muodostavat kehikon KPT:n tulevalle toiminnalle. Tarkoituksenmukaisen roolin löytäminen tässä kehityksessä KPT:lle vaatii ulkopuolisen asiantuntijan arvion ja synteetin eri sidosryhmien näkemyksistä sekä mahdollisuuksista. Taustaselvitys taustoittaa ja suuntaa strategisesti KPT:n uuden mandaatin valmistelua. Lisäksi se sitouttaa sidosryhmiä toimikunnan työhön. Taustaselvitys esittää suosituksia siitä, millainen rooli ja minkälaisia tehtäviä KPT:n sidosryhmillä tulisi olla uudistetussa mandaatissa. Tätä kautta pyritään varmistamaan, että KPT toimisi entistä tarkoituksenmukaisemmin ja palvelisi valtioneuvostoa ja KPT:n sidosryhmiä kehityspoliittikan ja kestävä kehitys edistämiseksi.

3. Tarkasteltavat kysymykset

- Mitä aiheita KPT:n tulisi käsitellä seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävä kehitys tavoitteiden osalta?
- Millaisiin konkreettisiin tavoitteisiin sidosryhmäsi osalta tulisi päästä?
- Miten KPT:n työtapoja tulisi uudistaa näiden valossa?
- Edustautuminen uudessa KPT:ssä, keiden tulisi olla mukana sidosryhmästäsi?

- Miten taustaorganisaatioita voitaisiin laajemmin sitouttaa KPT:n työhön kehityspolitiikan ja kestäväen kehityksen edistämiseksi?
- Miten toimikunta palvelisi parhaiten omaa sidosryhmääsi?

4. **Metodi**

- KPT:n eri sidosryhmien ryhmähaastattelut/-tapaamiset ja niiden yhteenveto, yht. 3 ryhmää ("elinkeinopoliittinen ryhmä", "kansalaisyhteiskuntaryhmä" ja "Kestäväen kehityksen poikkihallinnollinen globaalinen vastuun ryhmä (VNK + ministeriöt)"²
- Ryhmähaastattelujen suunnittelu, vetäminen ja raportointi suosituksineen.

5. **Aikataulu ja prosessit**

Toimeksianto toteutetaan kesällä 2019 siten, että yhteenveto ja suositukset ovat käytettävissä 10.9.2019 mennessä. Toteuttajan tulee tarjouksessaan esittää, montako työpäivää toimeksiannon suorittamiseen tarvitaan ja ehdottaa aikataulua prosessille, ml. seuraavat asiat:

- Aloitustapaaminen toimeksiantajan kanssa
- Kirjalliseen materiaaliin tutustuminen, KPT:n sihteeristö avustaa materiaalin kokoamisessa
- Sidosryhmätapaamiset (2 kpl:tta)³

6. **Raportointi**

Toteuttajan tulee toimittaa toimeksiannon kuluessa lopullinen yhteenveto (max. 3-5 sivua) ja suositukset 4.9.2019 mennessä.⁴

7. **Toteuttajalta vaadittava asiantuntemus ja kokemus**

- Vankka kokemus evaluaatio-, arviointi- ja selvitystyöstä
- Kokemusta organisaatioiden ja hallinnon toiminnan arviointi- ja kehittämistyöstä
- Poliittisten prosessien ja valtionhallinnon tuntemus (erityisesti ulkoministeriön), evaluaatio- tai selvitystyökokemusta näihin liittyen
- Kehitysyhteistyön ja kehityspolitiikan tuntemus
- KPT:n jäsentahojen ja toiminnan tuntemus
- Suomen, ruotsin ja englannin kielten hyvät taidot

8. **Budjetti**

Tarjouksessa toteuttajan tulee määritellä kokonaishinta (pl. ALV), joka kattaa sekä konsulttipalkkion että muut kulut. Sopimus tehdään tämän kokonaishinnan perusteella.

² Näiden kolmen ryhmän lisäksi toimeksiantoon osallistui lisäksi tutkijoiden sidosryhmä.

³ Sidosryhmätapaamisten määrä nousi toimeksiannon valmisteluvaiheessa neljään.

⁴ Toimeksiannon valmisteluvaiheessa sovittiin, että raporttiin sisällytetään myös sidosryhmäkohtaiset yhteenvedot.

Liite 2. Sidosryhmäkeskustelujen aikataulu ja osallistajat

Sidosryhmä	Keskustelutilaisuuden ajankohta	Osallistujien määrä	Osallistujien edustamat organisaatiot
Elinkeinopoliittiset toimijat	18.6.2019	8	Econet Group, EK, Finnfund, MTK, Suomen Yrittäjät, TEM
Järjestöt	16.8.2019	9	Fingo, KIOS (ohjelmatukijärjestöjen edustus), Kirkon Ulkomaanapu, Plan International Finland, Rauhanliitto, SASK, SPR, World Vision (ohjelmatukijärjestöjen edustus), Väestöliitto
Ministeriöt	21.8.2019	4	SM, UM, YM
Tutkijat	22.8.2019	3	UNIPID, Helsingin yliopisto, Åbo Akademi